

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560)

เกี่ยวเนื่องกับกฎหมายฝ่ายบ้านเมือง

The Sangha Act, 2505 (Amendment No. 3, 2017) Concerning Political Law

พระนิทัศน์ วงศ์วังเพิ่ม¹ กิตติพงษ์ พิพิธกุล²

Phranitad Thirapanyo¹ Kittipong Pipitkun²

¹อดีตอาจารย์รับผิดชอบหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จังหวัดเลย

²นักพัฒนาชุมชนระดับชำนาญการ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอรวยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด

บทคัดย่อ

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560) ในมาตรา 7 เพื่อมาแก้ปัญหาช่องว่างของ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) เกี่ยวกับหมวดการสถาปนาแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราช เดิมทีก่อนมีการแก้ไข มาตรา 7 พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชองค์หนึ่งในกรณีที่ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชว่างลงให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคมเสนอสมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช ในกรณีที่สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคมเสนอสมเด็จพระราชาคณะรูปอื่นผู้มีอาวุโสโดยสมณศักดิ์รองลงมาตามลำดับ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชทำให้เกิดปัญหาการตีความและถกเถียงข้อกฎหมาย จึงไม่สามารถสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ 20 ในสมัยรัตนโกสินทร์ได้

ดังนั้นสถานการณ์บัญญัติแห่งชาติโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีจึงได้ตรากฎหมายเพื่อแก้ไขพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560) กล่าวคือ มาตรา 7 พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชองค์หนึ่ง และให้นายกรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ ปัจจุบันมีสมเด็จพระสังฆราชไทยองค์ที่ 20 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ทรงพระนามว่าสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ พระนามเดิม อัมพร ประสัดถพงศ์ ฉายา อมฺพโร และมาตราอื่นๆ ยังคงยึดตามตัวบทกฎหมายของ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) เหมือนเดิม

Abstract

The Sangha Act, 2505 (Amendment No. 3, 2017) in Section 7 to solve the problem of filling the gap of the Sangha Act, 2505 (Amendment No. 2, BE 2535) concerning the establishment of the appointment of the Patriarch, originally, before the amendment of section 7, the King established the Patriarch in the event that the position of the Patriarch was vacant. The Prime Minister, with the approval of the Sangha, proposes the name of the highest rank title priest to the King to establish the Patriarch in the event that the highest rank title priest cannot perform his duties, the Prime Minister, with the approval of the Sangha, proposes the name of other monarchs, who are able to perform duties to establish the Patriarch causing problems to interpret and discuss legal issues. Therefore the establishment of the 20th Patriarch of the Ratanakosin period cannot be done.

Then the National Legislative Assembly By the opinion of the cabinet enacted a law to propose amendments to the Sangha Act, BE 2535 (Amendment No. 3, 2017), Section 7. The King established the Patriarch. And the prime minister signed to accept the royal orders. At present, the 20th Thai Patriarch of Rattanakosin is SomdejPhraAriyawongsakot, the original name is Amporn Prasatthaphong, PhayaChaimaAmopro and other articles still adhere to the law of the Sangha Act, BE 2535 (Amendment No.2, 1992).

บทนำ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เป็นองค์ศาสดาเอกของพระพุทธศาสนา ที่มีประเทศต่างๆ ทั่วโลก นับถือกันอย่างมากมายตั้งแต่ในอดีตถึงปัจจุบัน สืบทอดกันยาวนานถึง 2500 กว่าปีผ่านมาแล้ว ประเทศไทย ก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ประชาชนกว่า 94 เปอร์เซ็นต์ หรือราวๆ 58 ล้านคน นับถือพระพุทธศาสนา สืบทอด กันมาตั้งแต่บรรพบุรุษของเราเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันเป็นช่วงระยะเวลาที่ยาวนาน โดยที่องค์สมเด็จพระสัมมา สัมพุทธเจ้า หลังจากทีพระองค์ทรงเสด็จดับขันธปรินิพพาน พระองค์ได้ทรงฝากคำสอนในทางพุทธศาสนาไว้ กับ พุทธบริษัท 4 กล่าว คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และอุบาสิกา และได้บัญญัติข้อห้าม และข้อปฏิบัติไว้ให้ พุทธบริษัท 4 ได้กระทำและปฏิบัติ กล่าวโดยย่อ คือ มอบศีล สมาธิ ปัญญา ให้เราได้ปฏิบัติพร้อมรักษา กล่าวคือ พระสงฆ์ให้รักษาศีล 227 ข้อ อุบาสกและอุบาสิกา ให้รักษาศีล 5 หรือว่า ศีล 8 ในกาลที่เหมาะสม พระราช บัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 มีมูลเหตุเพื่อปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นกับยุคเหตุการณ์ในปัจจุบันที่เจริญและพัฒนาก้าวหน้าในหลายๆ ด้านสังคมโลก เดิมทีพระราช บัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) รวมทั้งหมด 8 หมวด โดยสรุปย่อที่มีส่วนสำคัญ เกี่ยวกับคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบันที่กระทำผิดเกี่ยวเนื่องกับกฎหมายฝ่ายบ้านเมือง ดังกรณีหมวดที่ 1 สมเด็จพระสังฆราช มาตรา 7 พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชองค์หนึ่งในกรณีตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชว่างลง ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคมเสนอสมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชในกรณีที่สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคม เสนอสมเด็จพระราชาคณะรูปอื่นผู้มีอาวุโสโดยสมณศักดิ์รองลงมาตามลำดับและสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชซึ่งใน มาตรา 7 เกี่ยวกับการเสนอสถาปนาแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราชของคหใหม่แทนสมเด็จพระญาณสังวร อดีตสมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ 19 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ที่ ทรงสวรรคตก็ยังเป็นที่ถกเถียงกันหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายการเมืองและฝ่ายแนวร่วมที่เสนอ สมเด็จพระมหา ราชวังคณาจารย์ (ช่วง วรปญโญ) เจ้าอาวาสวัดปากน้ำภาษีเจริญ กรรมการมหาเถรสมาคม เป็นสมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ 20 ต่อไป ประเด็นที่น่าคบคิด กล่าวคือ มีการตีความว่า ระหว่างอำนาจมหาเถรสมาคม และอำนาจของ นายกรัฐมนตรี ตามมาตรา 7 ใครที่มีอำนาจในการเสนอ อีกฝ่ายที่สนับสนุนสมเด็จพระมหาราชวังคณาจารย์ ก็ว่า ตามกฎหมายพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) มาตรา 7 เป็นอำนาจของ คณะกรรมการมหาเถรสมาคมร่วมประชุมปรึกษาหารือกัน โดยยึดขนบธรรมเนียมประเพณีที่ได้กระทำสืบต่อกันมาและยึดกรอบระเบียบของกฎหมายพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับปัจจุบันเป็นกรอบในการถือปฏิบัติ และมติของคณะกรรมการมหาเถรสมาคมโดยเสียงข้างมากในที่ประชุม มีมติได้เสนอรายงานสมเด็จพระราชาคณะ ผู้ที่อาวุโสสูงสุดโดยสมณศักดิ์ กล่าวคือ ได้เสนอสมเด็จพระมหาราชวังคณาจารย์ (ช่วง วรปญโญ) เจ้าอาวาส

วัดปากน้ำภาษีเจริญ กรรมการมหาเถรสมาคม เพื่อส่งต่อนายกรัฐมนตรี คือ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งก็มีอำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) มาตรา 7 พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชองค์หนึ่งในกรณีที่ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชว่างลง ให้นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของมหาเถรสมาคมเสนอนามสมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุด โดยสมณศักดิ์ขึ้นมูลเกล้าฯ เพื่อทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชขึ้นมูลเกล้าฯ และทางฝ่ายต่อต้านที่ไม่เห็นด้วย แม้กระทั่งคณะกรรมการผู้ตรวจการแผ่นดินก็ว่าด้วยบทกฎหมายของในมาตรา 7 ของ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) ไม่ชัดเจน เป็นช่องว่างระหว่างอำนาจที่เสนอรายนามสมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดทางสมณศักดิ์ของคณะกรรมการมหาเถรสมาคมและฝ่ายอำนาจทางการเมือง กล่าวคือนายกรัฐมนตรี

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้นทำให้เกิดปัญหาช่องว่างของกฎหมาย กล่าวคือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) ซึ่งมีความขัดแย้งหรือความคิดเห็นต่างกันหลายหน่วยงานในการตีความด้วยบทกฎหมาย โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายโดยตรง เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กรรมการมหาเถรสมาคม นายกรัฐมนตรี จึงทำให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติโดยรัฐมนตรีสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีอำนาจและหน้าที่โดยตรงตามกฎหมาย เป็นผู้ดูแลกำกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ยื่นเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการมหาเถรสมาคมขอด้วยกฎหมายหรือไม่อย่างไรในการประชุมมหาเถรสมาคม และมีมติได้เสนอรายนามสมเด็จพระราชาคณะที่มีลำดับอาวุโสโดยสมณศักดิ์ในที่นี้คือ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าอวาสวัดปากน้ำภาษีเจริญ และกรรมการมหาเถรสมาคมยื่นให้นายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นำขึ้นมูลเกล้าฯ เพื่อทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชลำดับที่ 20

ในเวลาต่อมาฝ่ายบ้านเมือง (รัฐบาล) ได้ยื่นมติดังกล่าวข้างต้น ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งเป็นสถาบันที่ปรึกษากฎหมายของรัฐเป็นสถาบันทางวิชาการ และเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งของการปกครองประเทศโดยกฎหมาย การให้ความเห็นชอบทางกฎหมาย คณะกรรมการกฤษฎีกาและสำนักคณะกรรมการกฤษฎีกาคำนึงถึงความถูกต้องตามหลักนิติศาสตร์และความสอดคล้องกับศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมุ่งหมายให้ฝ่ายปกครองสามารถนำไปแก้ปัญหาที่แท้จริงของสังคมได้ ได้ตีความมติดังกล่าวข้างต้น และเมื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาโดยรอบคอบ ยึดข้อกฎหมายตามหลักนิติศาสตร์เป็นกรอบในการพิจารณาเพื่อตีความว่าการเสนอรายนามสมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสโดยสมณศักดิ์ เป็นอำนาจหน้าที่เสนอรายนามโดยนายกรัฐมนตรี หรือเป็นอำนาจของมติมหาเถรสมาคม ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาและได้ทำหนังสือชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรว่า หน้าที่เสนอรายนามสมเด็จพระราชาคณะที่อาวุโสโดยสมณศักดิ์ เพื่อเสนอนายกรัฐมนตรี นำขึ้นมูลเกล้าฯ เพื่อทรงสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช มติมหาเถรสมาคมขอด้วยกฎหมายและมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายถูกต้องแล้วต่อไปตามกระบวนการของกฎหมายเป็นหน้าที่ของนายกรัฐมนตรีเพื่อ

อย่างไรก็ตามถ้าเราเปรียบเทียบ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) มาตรา 7 และ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ก่อนการแก้ไข เพิ่มเติม (พ.ศ. 2535) หมวดสมเด็จพระสังฆราชด้วยบทกฎหมายเขียนไว้ว่าอย่างไร กล่าวคือ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 เดิม หมวดสมเด็จพระสังฆราชมาตรา 7 พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชมาตรา 8 สมเด็จพระสังฆราชทรงดำรง

ตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายก ทรงบัญชาการคณะสงฆ์ และทรงตราพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย พระธรรมวินัยและกฎหมายมหาเถรสมาคมมาตรา 9 สมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงตำแหน่งประธานกรรมการมหาเถรสมาคมมาตรา 10 ในเมื่อไม่มีสมเด็จพระสังฆราช ให้สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยพรรษาปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชในเมื่อสมเด็จพระสังฆราชจะไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักรหรือไม่อาจทรงปฏิบัติหน้าที่ได้ สมเด็จพระสังฆราชจะได้ทรงแต่งตั้งให้สมเด็จพระราชาคณะรูปใดรูปหนึ่งปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้ามิได้ทรงแต่งตั้งไว้ ให้สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยพรรษาปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชในกรณีที่มีสมเด็จพระราชาคณะซึ่งได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราชไม่อาจปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชได้ ให้สมเด็จพระราชาคณะรูปอื่นผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยพรรษาปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ในกรณีที่สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสสูงสุดโดยพรรษาไม่อาจปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชได้ ให้สมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสรองลงมาโดยพรรษามาตามลำดับปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราชตามมาตรานี้ ในราชกิจจานุเบกษาซึ่งประเด็นนี้ จะแตกต่างกันในด้วยบทกฎหมายชัดเจนดังนี้ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) หมวดที่ 1 สมเด็จพระสังฆราช ตามด้วยบทกฎหมาย ผู้ที่มีอำนาจในการเสนอรายนามสมเด็จพระราชาคณะผู้มีอาวุโสโดยสมณศักดิ์ ให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ เพื่อสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช คือ คณะกรรมการมหาเถรสมาคมโดยตรง ไม่ใช่อำนาจหน้าที่ของนายกรัฐมนตรี แต่ที่ยังเป็นปัญหาในปัจจุบันที่การเสนอสมเด็จพระมหาธีรราชมิ่งคลาจารย์ (ช่วง วรปัญญา) วัดปากน้ำภาษีเจริญ และกรรมการมหาเถรสมาคมที่ผ่านมติของมหาเถรสมาคมไปแล้ว และตอนนี้ของฝ่ายบ้านเมืองจะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) ต่อไป

ในกาลต่อมายังเป็นปัญหาและเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ คือมีการกล่าวหาว่า สมเด็จพระมหาธีรราชมิ่งคลาจารย์ (ช่วง วรปัญญา) เจ้าอาวาสวัดปากน้ำภาษีเจริญ กรรมการมหาเถรสมาคม และผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายกมีการครอบครองทรัพย์สินที่ไม่บริสุทธิ์สมกับสมณเพศนักบวชและเป็นพระมหาเถรผู้ใหญ่ ยังไม่สมควรอย่างยิ่งในการสะสมเรื่องของอาภิส ทรัพย์สิน พร้อมทั้งของที่มีมูลค่าต่างๆ อย่างที่ชาวโลกเขาสะสม กล่าวคือ ได้มีการครอบครองรถยนต์โบราณโดยเป็นชื่อของท่านเป็นเจ้าของรถยนต์โบราณคันดังกล่าว ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดจนผู้ที่ต่อต้านที่เป็นพุทธศาสนิกชน ได้มีการร้องทุกข์กล่าวโทษไปยังสำนักงานกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่สังกัดกระทรวงยุติธรรมว่า สมเด็จพระมหาธีรราชมิ่งคลาจารย์มีการครอบครองรถยนต์โบราณไม่ชอบด้วยกฎหมาย กล่าวคือ มีการนำเข้าจากต่างประเทศ โดยที่ไม่เสียภาษีศุลกากรที่ถูกต้อง มีการปลอมแปลงเอกสารต่างๆ มากมาย กล่าวคือ ทางกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ตั้งประเด็นเกี่ยวกับความผิดไว้เป็นเรื่องคือ ผิดกฎหมายศุลกากร และกฎหมายอาญา

นายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ก็ประกาศชัดว่า ถ้าเรื่องที่ถูกล่ามหรือเรื่องคดีความต่างๆ ยังไม่ชัดเจนหรือยังมีปัญหาฟ้องร้องต่อศาลยุติธรรม ยังไม่จบสิ้นกระบวนการทางยุติธรรมก็จะยังไม่เสนอรายนามสมเด็จพระมหาธีรราชมิ่งคลาจารย์ขึ้นทูลเกล้าฯ สถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชองค์ที่ 20 และต้องเป็นหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ จะต้องรวบรวมหลักฐานทุกอย่างให้รัดกุม มีน้ำหนักที่จะสามารถยื่นให้พนักงานอัยการซึ่งเป็นทนายแผ่นดินฟ้องร้องต่อศาล ในส่วนของสมเด็จพระมหาธีรราชมิ่งคลาจารย์ ก็ต้องแต่งตั้งทนายความแก้ต่างในประเด็นต่างๆ ที่ทางกรมสอบสวนคดีพิเศษตั้งข้อกล่าวหาในชั้นสอบสวน ก่อนที่จะไปถึงชั้นอัยการ หรือแม้ถึงชั้นอัยการ เมื่ออัยการมีหน้าที่ต้องสั่งฟ้องต่อศาลแล้ว กระบวนการต่อไปก็เป็นหน้าที่ต่อผู้สืบในชั้นศาลต่อไป และที่สำคัญทางพระธรรมพระวินัย ภิกษุจะต้องประพฤติตนเป็นคนมกน้อย สันโดษ พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ไม่

ด้วยเหตุนี้หรือว่าประเด็นนี้เอง ทำให้การปกครองคณะสงฆ์ไม่เป็นเอกเทศขาดผู้นำสูงสุดในการบริหาร และปกครองคณะสงฆ์ในสังฆมณฑลให้เรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติในฐานะที่ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาโลก สภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงได้เสนอแก้ไขกฎหมายพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560) โดยเนื้อหาสาระที่สำคัญเพื่ออุดช่องว่าง พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ.2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535 เดิม) ให้มีความชัดเจน ไม่ต้องให้หลายฝ่ายหรือว่าหลายหน่วยงานตีความด้วยทกกฎหมายที่แตกต่างกัน โดยเนื้อหาสาระสำคัญของ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560) อยู่ที่ มาตรา 7พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชองค์หนึ่ง และให้นายกรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการส่วนมาตรารอื่นๆ ยังคงเหมือนเดิมตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) เช่น หมวดที่ 3 การปกครองคณะสงฆ์ ก็มีส่วนในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เรียบร้อย นับตั้งแต่ ภาค จังหวัด อำเภอ และตำบลเป็นลำดับไป มีเจ้าคณะผู้ปกครองที่เรียกว่าพระสังฆาธิการ ระดับชั้นเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ และเจ้าคณะตำบล เมื่อมหาเถรสมาคมเห็นสมควรจะจัดให้มีรองเจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะอำเภอ และรองเจ้าคณะตำบล เป็นผู้ช่วยเจ้าคณะนั้นๆ ก็ได้ และมาตรา 23 การแต่งตั้งถอดถอนพระอุปัชฌาย์ เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส พระภิกษุอันเกี่ยวกับตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ตำแหน่งอื่นๆ และไวยาวัจกรให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎมหาเถรสมาคมแต่มีชาวอยู่เป็นประจำเกี่ยวกับคณะสงฆ์ไทยเรา ที่ประพฤติดิตพระธรรม จนถึงกระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายฝ่ายบ้านเมือง เหตุเกิดที่ไหนก็ต้องเป็นหน้าที่ของพระสังฆาธิการเจ้าปกครองในเขตนั้นรับผิดชอบ ทำการสอบสวน สืบสวนขึ้นต้นก่อน ให้แน่ชัดสิ้นความกระบวนกรหรือเป็นที่ปราศจากข้อสงสัย และมีหลักฐานชัดเจนพอที่จะตัดสินใจว่ากระทำความผิดหรือถูกเกี่ยวโยงกับกฎหมายฝ่ายบ้านเมืองหรือไม่อย่างไร ก่อนที่จะส่งตัวไปให้เจ้าหน้าที่ปกครองหรือตำรวจ ทำการดำเนินคดีฝ่ายโลก แต่ปัจจุบันที่พบมากตามข่าวสารต่างๆ เวลาพระสงฆ์กระทำความผิด ยังไม่มีการตรวจสอบ สืบสวน หาข้อมูล หลักฐาน และดำเนินการตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติมพ.ศ.2535 หมวดที่4นิคหกรรมและการสละสมณเพศกล่าวคือมาตรา28 พระภิกษุรูปใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นบุคคลล้มละลายต้องสึก ภายในสามวันนับแต่วันที่คดีถึงที่สุดมาตรา 29 พระภิกษุรูปใดถูกจับโดยต้องหาว่ากระทำความผิดอาญา เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการไม่เห็นสมควรให้ปล่อยชั่วคราวและเจ้าอาวาสแห่งวัดที่พระภิกษุรูปนั้นสังกัดไม่รับมอบตัวไว้ควบคุมหรือพนักงานสอบสวนไม่เห็นสมควรให้เจ้าอาวาสรับตัวไปควบคุมหรือพระภิกษุรูปนั้นมิได้สังกัดในวัดใดวัดหนึ่ง ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้มาตรา 30 เมื่อจะต้องจำคุก กักขัง หรือขังพระภิกษุรูปใดตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลมีอำนาจดำเนินการให้พระภิกษุรูปนั้นสละสมณเพศเสียได้และให้รายงานให้ศาลทราบถึงการสละสมณเพศนั้นจึงกล่าวได้ว่า พระสงฆ์ที่ถูกจับและถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญาเพื่อพนักงานสอบสวนไม่ว่าจะเป็นเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง เจ้าพนักงานตำรวจ เจ้าพนักงานสืบสวนคดีพิเศษ เจ้าพนักงานอัยการ หรือเจ้าพนักงานตามกฎหมายอื่นที่ได้กำหนดหน้าไว้ ให้มีอำนาจในการสอบสวนได้ ถ้าเจ้าพนักงานที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ได้ทำการสืบสวนสอบสวน ตามพยานหลักฐาน และเชื่อว่ามีมูลเหตุได้กระทำความผิดจริง พนักงานสอบสวนใช้ดุลยพินิจไม่ให้ปล่อยตัวชั่วคราว และถ้าเจ้าพนักงานสอบสวน นำพระสงฆ์ที่ถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิด

อาญาและถูกจับไปพบเจ้าอาวาสของพระสงฆ์ที่ถูกกล่าวหาว่า ได้กระทำความผิดทางอาญาสังกัดอยู่ (ตามหนังสือ สุธธิ) และเจ้าอาวาสวัดนั้นที่พระสงฆ์ได้กระทำความผิดไม่รับมอบตัวไว้ควบคุม หรือถ้ามีเหตุอันสมควรว่า ถ้าปล่อยตัวไปให้เจ้าอาวาสของพระสงฆ์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา จะหลบหนีหรือไปกระทำต่อพยาน หลักฐาน ให้อำนาจเจ้าพนักงานสอบสวนดำเนินการให้พระสงฆ์นั้นสละสมณเพศได้ (สึก) และอีกกรณีหนึ่ง เมื่อพระสงฆ์ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญา เมื่อศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษา ให้จำคุก กักขัง มอบให้ เจ้าพนักงานผู้ที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล กล่าวคือ ให้สละสมณเพศของพระสงฆ์เสีย หลักจากให้สละสมณเพศแก่พระสงฆ์ที่ได้กระทำความผิดอาญา แล้วรายงานให้ ศาลทราบ และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) ยังได้บัญญัติหรือ ว่ากำหนดบทลงโทษไว้สำหรับพระภิกษุที่ละเมิดพระธรรมวินัย หรือมีโทษทางปกครอง ได้กำหนดไว้ใน หมวดที่ 7 บทกำหนดโทษ กล่าวคือ มาตรา 42 ผู้ใดมิได้รับแต่งตั้งให้เป็นพระอุปัชฌาย์หรือถูกถอดถอนจากความเป็น พระอุปัชฌาย์ ตามมาตรา 23 แล้วกระทำการบรรพชาอุปสมบทแก่บุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่ง ปีมาตรา 43 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 15 จัตวา วรรคสอง มาตรา 26 มาตรา 27 วรรคสาม หรือ มาตรา 28 ต้อง ระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีมาตรา 44 ผู้ใดพ้นจากความเป็นพระภิกษุเพราะต้องปราศิกมาแล้วไม่ว่าจะมี คำวินิจฉัยตามมาตรา 25 หรือไม่ก็ตามแต่มารับบรรพชาอุปสมบทใหม่โดยกล่าวความเท็จหรือปิดบังความจริงต่อ พระอุปัชฌาย์ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี มาตรา 44 ทวิ ผู้ใดหมิ่นประมาท ดูหมิ่นหรือแสดงความ อาฆาตมาดร้ายสมเด็จพระสังฆราชต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ มาตรา 44 ตริ ผู้ใดใส่ความคณะสงฆ์หรือคณะสงฆ์อื่นอันอาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียหรือ ความแตกแยกต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับกล่าวคือ มาตรา 15 จัตวา เพื่อรักษาหลักธรรมวินัย และเพื่อความเรียบร้อยดีงามของคณะสงฆ์ มหาเถรสมาคมจะตรากฎมหาเถรสมาคม เพื่อกำหนดโทษหรือวิธีลงโทษทางการปกครอง สำหรับพระภิกษุ และสามเณรที่ประพฤติให้เกิดความเสียหาย แก่พระศาสนาและการปกครองของคณะสงฆ์ได้มาตรา 26 พระภิกษุรูปใดล่วงละเมิดพระธรรมวินัยและได้มี คำวินิจฉัยถึงที่สุด ให้ได้รับนิคหกรรมให้สึก ต้องสึกภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ได้ทราบคำวินิจฉัยนั้นมาตรา 27 วรรคสาม คือพระภิกษุผู้ต้องคำวินิจฉัยให้สละสมณเพศตามวรรคสองต้องสึกภายในสามวัน นับแต่วันที่ ได้ รับทราบคำวินิจฉัยนั้น และ มาตรา 28 พระภิกษุรูปใดต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้เป็นบุคคลล้มละลายต้องสึก ภายในสามวันนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด

เมื่อสถานการณ์บัญญัติแห่งชาติ โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีได้เสนอแก้ไขกฎหมาย ที่เกี่ยวกับ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2535 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560) โดยเฉพาะ มาตรา 7 เพื่อแก้ปัญหา การสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ที่มีปัญหาและถกเถียงในด้านอำนาจและหน้าที่ของผู้เสนอ ดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว เบื้องต้น ปัจจุบันจึงทำให้ประเทศไทย ได้มีการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชของไทยองค์ที่ 20 แห่งรัตนโกสินทร์ ทรงพระนามว่าสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ พระนามเดิม อัมพร ประสัทธพงศ์ ฉายา อมฺพโร โดยทรงเริ่มดำรง ตำแหน่งในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 และทรงเป็นเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต แม่กองงานพระธรรมทูตและในส่วนพระราช บัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560) มาตราอื่น ยังอิงตามพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2พ.ศ. 2535) อย่างเดิม เพราะได้บัญญัติด้วยทกกฎหมายไว้อย่าง รอบคอบเกือบทุกด้าน เกี่ยวกับพระสงฆ์ที่ถูกกล่าวหาว่า ได้กระทำความผิดเกี่ยวกับกฎหมายบ้านเมือง โดยเฉพาะ กฎหมายอาญาและกฎหมายอย่างอื่น และกล่าวถึงกระบวนยุติธรรม โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนกรสืบสวนสอบสวน

ตั้งแต่ต้นน้ำ ได้แก่พนักงานสอบสวน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปกครอง เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เป็นต้น กลางน้ำ ได้แก่เจ้าพนักงานอัยการ หรือบางอย่างก็ให้องค์กรอิสระสามารถจ้างนายฟ้องได้ กรณีองค์กรอิสระได้ประชุมข้อตกลงร่วมกันกับอัยการไม่สำเร็จหรือไม่เป็นที่ของฝ่ายองค์กรอิสระ และปลายน้ำ อันได้แก่ ศาลยุติธรรมทั่วไป มีตั้งแต่ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ตามลำดับ โดยเริ่มต้นตั้งแต่ให้อำนาจเจ้าคณะพระสังฆาธิการในระดับต่างๆ เริ่มต้น มีอำนาจสืบสวนสอบสวนหรือในทางพระวินัยเรียกว่า “การทำนาคหรรคมและสละสมณเพศ” เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดในคดี และถึงกระบวนการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ในการสืบสวนสอบสวน กรณีพระสงฆ์ได้ถูกกล่าวหาและกระทำความผิดในทางอาญา และกฎหมายอื่น แต่ปัจจุบันการบังคับใช้กฎหมายคณะสงฆ์ที่มีปัญหาทุกวันนี้ เกิดจากผู้บังคับใช้กฎหมายไม่ใช่เกิดจากตัวบทกฎหมายแต่อย่างใด กล่าวคือ ผู้บังคับใช้กฎหมายมีการเลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบ้านเมือง และฝ่ายเจ้าคณะพระสังฆาธิการ และอีกอย่างผู้ถูกกล่าวหาไม่ให้ความร่วมมือเจ้าหน้าที่บ้านเมือง และเจ้าคณะผู้ปกครองพระสังฆาธิการ ซึ่งอาจจะเกิดจากปัจจัยต่างๆ มากมาย ซึ่งไม่สามารถกล่าวไว้ได้ในที่นี้ ซึ่งชาวพุทธทั่วประเทศและเจ้าหน้าที่บ้านเมืองต้องหาแนวทางและวิธีการแก้ไข และสมควรหรือไม่ที่จะปฏิรูปกระบวนการคณะสงฆ์ไทยให้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมโลกที่เป็นอยู่ปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535)

พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560)

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469

พระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พ.ศ. 2477